

פ ר ט י כ ל מס. ב/3

מישיבת הועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ט בכסלו תשי"א (28.11.50)
בשעה 09.00

=====

חברי הועדה: נוכח:

- ב. מינץ - היו"ר
- י. בן-צבי
- י. גור
- א. שפטל
- ד. הכהן
- ז. וורהפטיג
- ש. מרלין
- ר. שרי
- א. כהן
- י. ספיר
- א. פראי
- ג. ילין-סור

מוזמנים:

מר סלומון - מנהל משרד המטרה.

חברי ועדה: חסרים:

- ת. טובי
- ס"ף אלדין על-זעבי
- מ. סנה

- 1. סדר-היום: פיקוח המטרה על עניני השוק השחור.
- 2. מצב בבתי הסוהר.

היו"ר ב. מינץ:

על סדר היום של ישיבה זו הענינו שני דברים: א) פיקוח המטרה על עניני השוק השחור; ב) המצב בבתי הסוהר. אנו הזמנו את המפקח הכללי של המטרה מר סהר בקשר לסעיף הראשון של סדר היום. קבלתי אתמול הודעה טלפונית מר סהר, שמכיון שהענין הזה נמצא עדיין בדיוני הממשלה, ויתכן מאד שהפיקוח בענין השוק השחור ימסר למשרד אחר, ולא למטרה - מדברים אפילו על משרד המשפטים - אזי הוא חושב זאת לטובם להביא את הענין לפני הועדה.

ואשר לסעיף השני: המצב בבתי הסוהר, הרי הועדה חרדה למצב השורר בבתי הסוהר בעקבות המאסרים האחרונים, ויש לעשות כמה דברים כדי לתקן את המצב הזה. בקשר לכך הזמנו את מר סלומון, המנהל של משרד המטרה, שימסור לנו סקירה אל המצב בבתי הסוהר, ואולי יגע גם בנקודה הראשונה והיא: ענין הפיקוח של המטרה.

מר סלומון:

אשר לשאלה שביחס אליה הזמנתי המפקח הכללי של המטרה, ברצוני להעיר שפורסמה הודעה רשמית בעתונות שהממשלה החליטה לפצל את אגף הפיקוח שהיה שייך קודם למשרד האספקה והקיצוב, והעברת הסומחים שבאגף זה לשני משרדים חדשים המטפלים במלאי של סחורות ומזון, ואת כל החלק

סר סלומון:

האדמיניסטרטיבי - לצרף למסמכה. אמנם החלטה זו אינה סופית, והיא עור טעונה בידורים שונים. שר המסמכה הביא למסמכה הצעות משלו בדבר קבלת התפקיד הזה, ובדבר הקמת חטיבה מיוחדת שתקבל עליה את הפיקוח. כרגע אין לי אפשרות להוסיף משהו בענין זה, כי במסמכה עוד יתקיים דיון בשאלה זו, ובהחלט מוקדם לדבר על העברת, אפילו חלק, של אגף הפיקוח למסמכה, כי מאד יתכן כי החלטה זו תשתנה, וחלקים של אגף הפיקוח יצורפו למשרדים אחרים שאינם שייכים למסמכה.

היו"ר ב. סינר: שאלה: האם אתם מתנגדים לקבל את אגף הפיקוח, או שהנכם ששים לכך?

ר. שרי: אני חושב שאם יש ערך וטעם לשיחה בועדת הפנים, הרי יהיה לשיחה ערך באם היא תתקיים לפני שהממשלה תחליט על כך. אנו איננו מוכרחים להיות במצב שאנו מסבחים את צעדי הממשלה, או שאנו מבקרים אותם. כגוף פרלמנטרי אני מעוניין להביע את חוות דעתי בענין זה - לי יש עמדה שלילית בענין זה - אבל אני רוצה שהויכוח כאן יהיה לפני הדיון במסמכה, או יותר נכון לפני ההחלטה במסמכה. יתכן מאד, שחוות דעת הועדה תשפיע על מהלך הדיונים במסמכה, ואפילו במטה המסמכה. ויתכן שלאחר שהמסמכה תשמע מה אומרת הועדה בענין זה, היא לא ייתה ששה לקבלת התפקיד הזה. אבל אם נדון על הענין רק לאחר שתתקבל ההחלטה בענין זה במסמכה, אנו נשאר, ואני מצטער לומר כך, קלוב לויכוחים.

היו"ר ב. סינר: את השיחה מטלפונית סמר סהר לא קבלתי בצצמי. קבל אותה סר צידון סגן מזכיר הכנסת. לא הבעתי כלל את שביעת רצוני מזה שסר סהר לא יופיע כאן כדי שנוכל לדון על הדבר טרם שתהיה החלטה במסמכה. על כן אני חושב שאנו נדון על המצב, ואני חושב שסר סלומון, כשליח נאמן, יעביר את החלטתנו, או חוות דעתנו למסמכה, כפי שהחלטה זו תסוכם כאן.

ב. ילין-סור: אם ענין זה נמצא עדיין בגדר דיונים בממשלה, מדוע צריכים אנו להעסיק דוקא את המסמכה בענין זה? אנו צריכים לדעת, להזמין גם את שר המסחר והתעשייה, או בא-כחו, ואת שר החקלאות. מדוע זה מתיחס דוקא למסמכה?

היו"ר ב. סינר: קאנו הזמנו את המסמכה מכיון שהיתה הודעה רשמית שהמסמכה תקבל עליה את חלק אגף הפיקוח. ועל-יסוד הודעות אלה לא הזמנו שום משרד אחר, אלא דוקא את משרד המסמכה.

א. שפטל: אני חושב שאין אנו יכולים לדון בענין זה. אנו נוהגים בדרך-כלל להזמין את הנוגעים בדבר כדי לשמוע את השיקולים שלהם. במקרה זה אנו צריכים להיות "פיר" לגבי הממשלה, כי יש להם בודאי שיקולים משלהם. אנו היינו צריכים, אם כן, להזמין את שר המסחר והתעשייה ובנוכחותו לשמוע את השיקולים וגם להביע את דעתנו. לכן אני חושב שאין אנו יכולים לדון בענין זה היום. אני מסכים גם לדעתו של ילין-סור שיש לברר את השאלה עם המוסדות הנוגעים בדבר, ומשום כך אני מבקש לדחנת היום את הדיון בשאלה זו.

י. ספיר: אני מצטרף לדעה שיש לדון היום בשאלה זו, כי השאלה היא מדוע לא ימסר הדבר למסמכה, ולא מדוע נמסר.

ר. שרי: אני מציע הצעת פשרה: אני מציע שועדת הפנים תשב גם מחר ותדון בשאלה זו, ולמחר נזמין את באי-כח הממשלה.

היו"ר ב. טינדל:

אני סבור שאנו כן נדון בענין זה עכשיו, ואנו נעביר לממשלה את חוות דעתנו. גם אם לא נדון בזה עכשיו, אנו נעביר בקשה לממשלה שלא תקבל החלטה סופית בענין זה עד אשר תשמע את חוות דעתנו. אנו כועדת הפנים, איננו ועדה לעניני מסחר או עניני כלכלה, אבל במידה שהדבר נוגע למשטרה, ומסמכות ועדת הפנים לטפל בעניני המשטרה, הרי אנו נבקש את הממשלה לשמוע קודם את חוות דעתנו בענין זה.

ר. שרי:

באם אנו בא מחליטים לדון על כך, הייתי מציע שאנו נזמין עוד היום לישיבה, את האחראי על הפיקוח מטעם משרד האספקה והקיצוב (מר ליימן) על-סנת שנשמע גם אותו.

ד. הכהן:

אני האיש האחדון שהייתי רוצה כי אמנם ידחו את הדיון בשאלה זו. יתכן מאד שאנו אשמים בכך שלא חשבנו על הדבר מראש, אבל כודאי ישנם טעמים לכך. אולם ככל זאת אני מציע, שעד אשר נשמע את באי-כח הממשלה בענין זה, אנו נדחה את הדיון שלנו, כי זה אינו ענין לויכוחים בומבאסטיים, אלא לויכוח עניני. אני מציע אם כן שלא נתחיל בוויכוח טרם שאנו שומעים את האנשים הנוגעים בדבר.

היו"ר ב. טינדל:

הזמנו לישיבה זו את שר המשטרה, את הספק הכללי של המשטרה מר סהר, את מר סלוטון, מנהל משרד המשטרה, ואת מר נחמיאס העומד בראש הפיקוח בעניני השוק השחור. כבר מסרתי לכם מדוע חשב מר סהר לנחוץ לדחות את בואו לישיבה זו. אשר למר ליהמן - העומד בראש אגף הפיקוח של משרד האספקה והקיצוב - אני מבטח להזמין גם אותו. באם מר ליהמן לא יוכל לבוא, אני מציע להודיע לממשלה, ע"י מר סלוטון, שלא יחליטו מחר בענין זה עד אשר ישמעו אא את דעת ועדת הפנים.

י. בן-צבני:

יש לדרוש מהממשלה, כפי שהוצע כאן, שלא לקבל שום החלטה לפני שישמעו את חוות-דעת ועדת הפנים. אחרת אין כל ערך לדיון.

א. שפטל:

האם יש רשות לוועדת הפנים להתערב בענינים של סדורים משרדיים בממשלה, או לבקש לעכב הסדר ספני שאנו רוצים לחוות דעה. כמדומני שלפי הפרוצדורה שה בלתי אפשרי.

היו"ר ב. טינדל:

לבקש אפשר, אבל לא לצוות.

ר. שרי:

בתור ועדה שעניני משרד המשטרה הם בתחומי עבודתה ומסמכותיה, יש לה הרשות לבקש מהממשלה לשמוע את חוות דעתה.

היו"ר ב. טינדל:

ברצוני לסכם: אני מזמין את מר ליהמן לישיבה זו.

מר סלוטון:

מהנהל הכללי של משרד המשטרה. הוא יוכל לתת לוועדה זו פרטים מלאים על אגף הפיקוח, ולחוות דעה לגבי העתיד. אבל במידה שהיו"ר מגדיר את תפקיד הוועדה הזאת, ובמידה שיש תכנית לצרף את אגף הפיקוח למשטרה, הרי אני מבקש שגם המפקח הכללי ישתתף בדיון זה, ואני מניח שהמפקח הכללי של המשטרה יוכל למסור כאן תכניות על אירגון החטיבה הכלכלית במשטרה, שייוחלט להעביר את התפקיד הזה למשטרה. והיות והמפקח הכללי יודע שיתכן והדבר לא יועבר למשטרה, לכן הוא חשב שהשתתפותו בישיבה זו היום, מיותרת. אם הוועדה תחליט לדון בכל זאת בענין זה, אבקש להזמין את

מר סלומון:

המפקח הכללי של המשטרה, וגם את סגן המפקח הכללי, וכן להזמין את שר המשטרה. ברצוני למסור בהודמנות זו, כי שר המשטרה לא קבל כל הַזְמָנָה לישיבה זו.

הינד ב. סינץ:

אנו יכולים לסכם את החלטתנו: "אנו מביעים משאלה לממשלה שבמקרה שהיא תחליט להעביר חלק מאגף הפיקוח למשטרה, היא תשמע קודם את דעתנו."

אני רואה שאין כל התנגדות לסיכום זה ואבקש את מר סלומון להעביר את דעתנו זו לממשלה באמצעות שר המשטרה.

בישיבה הבאה שוב נדון בעניין זה ונזמין את באי-כח הממשלה הנוגעים בדבר. אנו נזמין את מר ליהמן, ואולי גם את שר הטסחר והתעשייה, שר החקלאות, המפקח הכללי של המשטרה, שר המשטרה.

ג. ילין-מור:

אני מציע סיכום בנוסח זה: "הממשלה לא תחליט להעביר את ענין הפיקוח למשטרה בטרם תשמע את דעתנו."

הינד ב. סינץ:

אנו עוברים עתה לסעיף השני בסדר-היום: המצב בבתי-הסוהר.

מר סלומון:

המנהל הכללי של משרד המשטרה:

רכותי, ועדת הפנים, יחד עם חברי הוועדה לחוק ומשפט בקרה בבתי הסוהר לפני כמה חדשים, והוחלט בזמנו שמיד לאחר הבקור יתקיים דיון. הדיון לא נתקיים ולא הוזמנו להופיע בפני הוועדה. אני אנסה כעת בקצרה להעמיר אתכם על מצב עניינים בבתי-הסוהר כיום, וגם להסביר מה קרה מאז הבקור האחרון של חברי ועדת הפנים, ומאז הופעתנו האחרונה בוועדת הפנים. כן אנסה להסביר את המצב בקשר עם המאספים המוגברים עקב המלחמה בשוק השחור.

החברים זוכרים בודאי שבהופעתנו הראשונה בפני הוועדה ביחס למצב בתי הסוהר בארץ, נגענו ראשית כל בשאלת המקום לקליטת האסירים. חוסר המקום לקליטת האסירים נתן את אותותיו לגבי מה שקרה ונגעה בשטח בתי הסוהר בארץ.

בשטח בתי הסוהר בארץ, התחלנו בהחלט מ-א-ב, כי שום דבר לא ירשנו מהשלטון הקודם, או יותר נכון השלטון הקודם הוריש לנו דברים שליליים, הן מבחינת הבניינים, מבחינת התעסוקה לאסירים, ומבחינת הטיפול באסירים. לא ירשנו מהם שום דבר מלבד מסורת נפסדת אחת, ומספר בניינים נפסדים. ומתוך קשיים חסריים, ולא תקציביים, כי תקציב לאט לאט הועמד לרשותנו, לא היו לנו אפשרויות בניה, והיינו נאלצים לעבוד לשיטה של אימפרוביזציה. אנו התקנו את הבניין בתל-מונד והכנסו שיפורים בבית-הסוהר ביפו. אנו נמצאים כעת בשלבי התחלה בבניין מת/סוהר ברמלה בבנין טיגארט שנשאר סימי הכריטיים. בנין זה נותן לנו אפשרות אובייקטיבית לקליטת אסירים.

מאז הקמת המדינה היה מספר אנשים שהיו להם שיקולים אופטימיסטיים מאד ביחס למספר האסירים בטרינת-ישראל. בית הסוהר בתל-מונד הוכשר ל-125 איש. ויפו ל-190 איש. ז.א. בטה"ב הוכשר מקום ל-315 איש. כיום יש לנו בתל-מונד וביפו - 487 איש. כלומר: אנו קולטים היום כ-500 איש אסירים ועצורים.

בית הסוהר ברמלה הוא בשלב של הכנה. אני חושב ששני הפרטים האלה, זה לצד זה מראים על המסגרת תקשה בה נמצא שרות בתי-הסוהר בארץ. אנו נמצאים כל הזמן למעשה ב"רדיפה" אחרי מספר האסירים מבחינת קליטתם בבתי הסוהר, ובדרך כלל המאמצים שלנו מכוונים לכך, איפה אפשר יהיה להכניס עוד 10 - 15 או 20 איש. ובמידה שאנו יוצרים חוקי פיקוח חדשים ובמידה שאנו בכלל יוצרים חוקים חדשים, הרי המספר הנוסף של חוקים

מר סלומון:

נומן לנו מספר נוסף של עבריינים.

היושב-ראש שאל אותי באיזו סידה המספר הזה והטענה הזאת מושפעים מהמלחמה בשוק השחור. ברצוני להסביר לחברי הועדה, כי במספר הזה של 500 אסירים ועצורים (עצורים הם אלה שעוברים חקירה מוקדמת ביחס לפשעים חמורים ומחכים לפסק-דינם. אינני מתכוון כאן לאותם העצורים הנמצאים במשטרה לצרכי חקירה ובדרך-כלל משתחררים אחת בערבנות. הכוונה היא לעצורים שעברו חקירה מוקדמת בבית-דין אבל עדיין מחכים לפסק-הדין). מתוך המספר הזה של 500 איש, רק 28 איש הם שפןטי המלחמה בשוק השחור. רוב האנשים הנעצרים אצלנו אחת ביחס לעבירות על השוק השחור לגביהם אין שלב של חקירה מוקדמת, היות וביחס למלחמה בשוק השחור ישנם חוקי הגנה, וניתנת אפשרות לעצורים אלה להשתחרר בערבנות. כ-130 איש נכנסו ויצאו מן המשטרה כעצורים במלחמה נגד השוק השחור, אבל מספר זה אינו נכלל במספר הכולל של 500 אסירים ועצורים. מתוך המחזור הזה של 130 איש שנעצרו, רק 28 איש שפוטטים עקב המלחמה בשוק השחור. כ-30 איש נמצאים מדי יום במשטרה ביחס לעבירות אלה. אני מעמיד את הדגש את המספרים האלה בהשוואה עם המספר הכללי, על-מנת להראות שרובי מספר האסירים לא נגרם עקב המלחמה בשוק השחור.

אני רוצה להבהיר נקודה אחת. כאן ישנה אי-התאמה מסויימת ביחס לגילוי העבירות של השוק השחור, או שמכונת השיפוט במידה שהיא מטפלת בענייני השוק השחור מפגרת אחרי המשטרה. יש לציין, כי המשטרה בלבד פתחה כ-750 תיקים נגד השוק השחור, ומהם רק 60-70 תיק הועברו לבית המשפט. (וזה מחוץ לתיקים של אגף הפיקוח במשרד הקיצוב). יוצא, איפוא, כי בתי הדין למניעת ספסרות אינם יכולים להשיג את קצב המשטרה ביחס לגילוי פשעים ונסיירתם למשפט. בכל אופן, אני חוזר על דברי, גילוי העבירות ביחס לשוק השחור לא השפיעו על המצב בבתי הסוהר באופן יסודי.

אולם יחד עם זאת, אם נקח בחשבון את מספר התיקים שהוגשו למשפט, ומספר פסקי הדין שעוד עלולים לחייב למאסר, יתכן מאוד שבחדשים האחרונים יציף אותנו גל חדש של פסקי דין למאסר, ובתי הסוהר ימצאו במצב קשה מאוד.

ברצוני להסביר לחברי הועדה, ובאופן מיוחד לאותם החברים שבקרו בבתי הסוהר, שאנו בעל כרחנו היינו צריכים להנהיג בבתי הסוהר, בשטח השיכון, כמה דברים שמתנגדים לכל שיטה נריאה בקליטת אסירים. היינו נאלצים מפאת חוסר מקום להגדיל את מספר המיטות בחדרים, מעל לשיטה המקובלת, היינו סוכרחים להכניס מיטות כפולות, היינו סוכרחים להוציא שולחנות וכסאות. וזאת לא רק אצל האסירים, אלא גם אצל האסירות. כן היינו סוכרחים להפוך חדר אוכל לחדרי תאים בשביל האסירים ולבנות מבנים ארעיים לחדרי אוכל שאינם מתאימים בהחלט לתפקידם בימי החורף. בחדר האוכל מקבלים האסירים אוכל במסמדות וגם זה מכביד מאוד על הסודרים-על סדורי העבודה, לסוד, ואפילו טיולים. הגענו למצב של אפס-מקום.

אשר לבית-הסוהר שאבדמלה שהוא נמצא עדיין בשלב התחלה, עלי להעיר, כי מתקציב הפיתוח של השנה שעברה קבלנו סכום של 100 אלף ל"י לבנין בית הסוהר ברמלה. אצלנו החישוב שמחלקת העבודות הצבוריות עשתה לנו בזמנו הגיע אמנם לסכום של 100 אלף ל"י, אולם עד אשר התכנית שלנו נשלמה ונבדקה ע"י כל הגורמים נוכחנו לדעת שכדי שלא נלך בדרך של אימפורביזציה אלא לבנות מיד בית סוהר מרכזי ראוי לתפקידו, יעלה הבנין 190 אלף ל"י. את התכניות שלנו ביחס לבית הסוהר הזה הגשנו למשרד הבריאות, למשרד החנוך וגם לוועדה הצבורית הטיענות בענין בתי הסוהר. כן ביקר אותנו סומחה לענין בתי סוהר מניו-יורק שהביא לנו חומר מענין מאוד על בתי הסוהר באמריקה. ואחר המוסחים הגדולים של האומות המאוחדות בענין בתי הסוהר - מר אלפר - יהודי - העביר לנו את כל התכניות של בתי הסוהר באמריקה בחוברת אחת. הדברים האלה היו מעניינים מאוד, באמצע וענינו את המהנדסים שלנו. הם מצאו בתכניות אלה ענין רב, ובהתאם לכך גם שיפרו את התכניות שלנו. הכרזנו על התחרות בין הקבלנים, ומכל ההצעות שקבלנו נתברר לנו דבר אחד - 190 אלף ל"י לבנין זה יספיקו בקושי. עלי לציין שהתכנית שלנו היא שהבנין הזה יוכל לקלוט 450 איש עם בתי מלאכה, חווה חקלאית רחבה מאוד, וכד'. כמובן שהיסוד לבנין ישנו, אבל יש להרחיבו במדה ניכרת ולהתאימו לתפקיד של בית סוהר מרכזי. עד היום לא ניתנה לנו הקצבה נוספת לבנין זה, והמצב בשטח השיכון דוחק.

מר סלומון: לעומת זאת, יש ברעמנו להקים בתחילת חודש דצמבר פלוגת אסירים בת 120 איש, שאפשר יהיה להכניס אותם לתאים הנוכחים של הבנין ברמלה, ולשתף אותם בעבודות הבנין. התיעצנו בענין זה גם עם היועץ המשפטי של הממשלה. הונדר לנו שהפלוגה הזאת תוכל אפצצחפאח לעבוד ברמלה, אבל כאשר יגיעו לשלב בניה שבו יצטרכו לעשות פירצות בקירות - אי אפשר יהיה להחזיק את האסירים במקום. ובינתים יובאו לתל-מונד ולפ"ט אסירים חדשים. היועץ המשפטי של הממשלה הציע לנו להקים טחנה עבודה ליד בית הסוהר. הוא הציע שמחנה העבודה יוקם סביבים של בלוקים אשר יוקמו ויותאמו לפי התכנית הכללית של הרחבת בית הסוהר, ולא יהיה צורך אחר-כך להרוס אותם. להקמת המחנה הזה דרושים כ-25 אלף ל"י והיועץ המשפטי הבטיח להקציב לנו את הסכום הזה מהסכום המוקצב למלחמה בשוק השחור. הקמת המחנה הזה סתייבת בהחלט עם החוק להעטקת האסירים.

אנו בדרך כלל נוהגים למסור לוועדת הפנים על מה שעשינו, ולא על תכניות לעתיד, אבל אני מסוכנע שהועדה מעונינת לדעת גם מה אנו חושבים לעשות ומה אנו חושבים לשפר.

חברי ועדת הפנים שבקרו בבתי הסוהר, לאחר מה שהעיונים קראו באופן מוזר "סרד", הרי הוטבר אז לחברי הועדה יהדבר הגרוע ביותר בבית הסוהר, הוא חוסר מקום לתעסוקה בריאה. אינני מדבר על עבודות נקיון או עבודות הכרחיות אחרות שאדם עושה לא ברצון, אלא תעסוקה שתשפיע לטובה על האסיר, במידה שבית המגור צריך להשפיע עליו. אולם בתעסוקה קשה גם שאלת המקום המתאים, קשורונ גם בעיות של הוצאות השקעת יסוד, ציוד וכד'. מה שראינו אפשרי לעשותו מיד, הרי זה בשטח החקלאות. מיד לאחר בקור הועדה בתל-מונד, קבלנו מוטחים ממחלקת החקלאות הממשלתית והכשרנו שטח מתאים לגן ירק. זרענו שטחים של תפוחי-אדמה, אביטימים וחמניות. זה היה נסיון מצדנו, ואני שמח מאד להודיע לכם שהנסיון הצליח, והעבודה הזאת הכניסה בבית הסוהר אורה שונה תכלית שנוי. כמה עשרות אנשים שפוטים לחקופה למעלה מסנה ששו לקראת העבודה הזאת. יום העבודה בבית הסוהר הוא בערך 5/2 עד 6 שעות, כי בזאת קשורים גם כל מיני סדורים אחרים בבית הסוהר, כגון: למודים וטיולים. בגן הירק הזה השקענו כ-280 ל"י והתפוקה הגיעה ל-20 טון תפוחי-אדמה וירקות. התפוקה הזאת הכניסה אפא לשרות בתי הסוהר, לפי המחירים הסיטוניים - כ-1200 ל"י. העבודה התחילה בחודש אפריל ונסתיימה באוקטובר. ז.א. כ-5 חדשים. התוצרת לא שווקה מחוץ לבית הסוהר, אלא הועברה למטבח בית הסוהר לשיפור התזונה של האסירים עצמם. (לא משלמים לאסירים בעד אכורתם).

אמנם איש אינו משלה את עצמו שהנסיון הזה פותר את שאלת התעסוקה, ופיש אינו משלה את עצמו שהתעסוקה הזאת תהפוך את האסירים לצדיקים גמורים. אבל היתה זו התחלה חשובה ביחס לשיפור האטמוספירה בבתי הסוהר. אנו מתכננים להגדיל את השטח באופן שהתעסוקה תקיף את כל השפוטים בתל-מונד. מתוך 178 איש בתל-מונד - 123 הם שפוטים. אפא יש לציין כמו-כן שכ-20-30 איש עסוקים כיום בנגריה, מתפרה, וסנדלריה. את כל היתר אנו רוצים להעסיק בגן הירק.

המצב בשטח זה ביפו הוא א עגום מאד מאד. ביפו בית סוהר טורקי ישן, וביפו אין כל אפשרות לתעסוקה. בזמן האחרון עשינו סדור שלפיו אפשר יהיה להוציא יום יום כ-20 אסירים לעבודה בסדנא של המשטרה, לספול במכוונות, תיקונים ועבודות מסגרות שונות.

אני רוצה לנגוע עכשיו בשאלה אחת שבודאי מענינת מאד את חברי הועדה, והיא בעית הנשים בבתי הסוהר. את המצבה הזאת הנמצאת בידי קבלתי בתאריך 24.11.50. ביום זה היו בבית הסוהר בסך-הכל 15 נשים. מהן 10 נשים שפוטות ו-5 עצירות. מבין האסירות 9 הן יהודיות ו-6 סבני המיעוטים (ערבים, ארמנית, דרוזית). מענין מאד הוא שפאטא של העצירות מבין המיעוטים נשפטו על רצח או על נסיון לרצח. את היהודיות אפשר לחלק ל-3 קטגוריות: 1. אלה שנשפטו על שיתוף פעולה עם הנאצים; 2. גניבות והתפרצויות; 3. עבירות נגד הסוסר.

המספר של 15 נשים אינו נותן תמונה נכונה, כי כל אותן הנשים הנכנסות לבתי הסוהר בעבירות נגד המוסר נכנסות רק לשבועות מספר. ישנם מחזורים כאלה של נכנסות ויוצאות.

סר סלומון:

כן בצוני לציין כי אחוז העבריינות בין הנשים הוא אפסי. מלבד הנשים שנשפטו עתה על שיהוף פעולה עם הנאצים, הרי בדרך כלל המספר לא עלה על 7/6 נשים. בארצות אחרות האחוז הוא הרבה יותר גבוה. אנו קבלנו דו"ח מהאומות המאוחדות על העבריינות בארצות אחרות כמסך 30 שנה של קיום "חבר-הלאומים" והאומות המאוחדות. התעמקתי מאד בשאלה זו, והנאתי כמה דברים מענינים לידיעת המועצה הסייעת ליד בתי הסוהר. אשר לאחוז הנשים מעבריינות אצלנו, הרי הוא אפסי, בה בשעה שבארצות צפוניות, ובאופן טיוחד באנגליה אחוז הנשים הוא הרבה יותר גבוה.

כמוכן, שגם לנשים אלה יש צורך לדאוג כשם שדואגים לאסירים. אני מצטער לציין, שבליט ברירה מצאנו את בית הסוהר ביפו כבית הסוהר המתאים ביותר להחזקת הנשים. כי שם יש דירה קטנה נפרדת שאותה הקצבנו בשביל הנשים, בה בשעה שבתל-סונד ישנו אמנם מדור נפרד, אבל הוא יכל להכיל כ-30-40 אסירים, ובגלל המספר הקטן של האסירות לא היתה לנו ברירה אלא להקציב להן את הדירה הנפרדת ביפו. המקום הזה מאד בתאי מתאים, וגם שטח הטיולים הוא קטן מאד. נמצאת שם עכשיו אשה הרה שאנו מוכרחים להוציא אותה לטיולים בשעות הלילה. גם בשטח התעסוקה המצב הוא עגום, מכיון שאיננו יכולים להוציא את הנשים לעבודות נקיון. אנו מעסיקים אותן בעבודות תפירה ותיקון גרביים, אבל זוהי אינה תעסוקה מתאימה וגם בלתי רצויה.

ולבסוף כמה מלים ביחס לתקציב. אינני יודע משום מה מדברים העתוננים על מצוקה תקציבית. אני רוצה להודיע שאין מצוקה תקציבית בשרות בתי הסוהר. בשנת התקציב 1950/51 הקציבה לנו הכנסת סכום מספיק בהחלט לשרות בתי הסוהר. אין כל מצוקה תקציבית ביחס להלבשה, תזונה, הרצאות, לסוד, ואפילו תעסוקה. אנו סובלים רק מחוסר מקום מתאים. ואני מרשה לעצמי, לאחר שהייתם כל-כך אייביים לשמוע את דברי, לפנות אליכם בבקשה אחת. אני מבין את הקשיים של המדינה, וייתכן מאד שבגלל מצב חירום יצטרכו האנשים בשרות בתי הסוהר להמשיך בעבודתם הקשה, ולעבוד גם שעות נוספות מבלי לקבל תשלום עבור כך, אבל אנו לא נתלונן על כך כי זהו מצב חירום. אבל מה שקוראים היום בית-סוהר, הרי זה יותר נכון לבנין עם קירות אבנים לקליטת אנשים. אבל אין אנו יכולים להשלוח את עצמנו שמצב כזה יוכל להמשיך. כמוכן זה של החזקת אנשים בבתי הסוהר הרי אנו ממש מפגרים, נאם אפשר לכנות כך, בצורה פשוטה, באופן שלא רק שאין לנו במה להתפאר, אלא אפילו לא להראות.

התקציב שלנו הוא תקציב שוטף והוא מספיק. ומה שאני מבקש מהועדה, ומבקש זאת בכל לשון של בקשה, כי הענין הזה קרוב ללבי וקרוב גם ללבכם - זהו, להמליץ על מתן תקציב נוסף להקמת בית הסוהר המתאים להחזקת אנשים. אחרת יתקם בנו הדבר בעוד שנים מספר גם בשטחים אחרים בחיים, והדבר יהיה למעטמה גם על משרד החינוך, גם על משרד הסעד, וגם על משרד הבריאות. המצב יהיה קשה מאד באם לא נכשיר עתה מקום מתאים ואם לא יהיה שפול מתאים בעבריינים. אמנם עשינו רבות בשטח שיפור היחס לאסיר, שפנינו את היחס תכלית שנוי, שפרנו את המזון, שפרנו את הטפול הרפואי, ואנו מנסים לעזור לאסיר כל כמה שאפשר. אבל אני פונה לוועדת הפנים שתשתדל קי כי מתקציב הפיתוח יוקצב לנו סכום נוסף להשלמת הבנין ברמלה. מסביב לבנין ישנו שטח של 1600 דונם שהקצבנו למטרה זו. על שטח זה אנו רוצים להקים ביתנים למלאכה, וכן להקים חווה מאה קלאית גדולה שתעסיק את האסירים. דרושה לנו, איש, תוספת של 90 אלף ל"י (נוסף על 100 אלף ל"י שהוקצבו לנו). כל מה שאנו עושים עכשיו זוהי רק אימפרוביזציה. אבל אנו נלך ונמצא מדי פעם במצב קשה יותר ויותר היות והישוב גדל, העליה גדלה וכל הגדלה כזו מביאה למספר גדול יותר של עבריינים, ואנו מוכרחים לעשות משהו כדי לקדם את המצב.

אני נתתי לכם כאן מספרים אבסולוטיים שאינם אומרים הרבה. כאשר ישבתי כאן בישיבת הועדה לפני כמה חודשים פטרתי לכם שבבתי אבנא הסוהר היו לא יותר מאשר 275 איש. כיום יש 500 איש. גם נכון הוא שלקראת החורף גדל מספר האנשים בבתי הסוהר. גם ההרכב של האנשים בבתי הסוהר משתנה. לפני כן היה המספר שווה בשווה בין אסירים אבנא אבנא ועצורים. כיום מספר אבנא אבנא העצורים הוא 1/5 ממספר האסירים. וכאשר יבוטל עונש מוות יגדל מספר האסירים השפוטים לזמן ארוך, ובעיקר ימצא מספר רב של אנשים שיהיו שפוטים לכל ימי חייהם. בהזדמנות זו

מר סלוסון:

אני רוצה להסב את תשומת לב חברי הכנסת ליחס הבלתי נכון לגבי אותם האנשים ששפוטים לפנות - והם 7-8 במספר - שאינם יודעים מה יהיה גורלם, והם נמצאים כל הזמן במתיחות איומה. מצב כזה אינו יכול להמשך, ויש להורות הוראת שעה, או הוראה לפצב בינתיים, לגבי אנשים אלה, עד אשר יוחלט גורלו של החוק הזה.

הינר ב. פינץ:

מהו אחוז האסירים בכלל בהשוואה עם ארצות אחרות. מהו אחוז הגברים.

א. פראי:

- (1) כמה יש פושעים צעירים ?
- (2) כמה מבין הנשים הן מהמיעוטים.
- (3) מהו מספר השוטרים והפקידים העובדים בבתי הסוהר ?
- (4) מה בענין בתי הכלא (כמה עצורים יש שם) ?

א. שפטל:

- (1) מדוע נבחרה רמלה בתור מקום לבית סוהר מרכזי, ולא מקום מרוחק יותר ?

(2) אולי אפשר לדעת מהו אחוז העולים החדשים בין האסירים. עולים חדשים אני מתכוון לאנשים הנמצאים שנה עד שנתיים בארץ. מהי ארץ המוצא שלהם ?

- (3) מהו מספר האסירים עד גיל 18 ?

ז. וורהפטיג:

- (1) האם יש דאגה לאסירים בצאתם מבתי הסוהר ?

(2) האם יש סטטיסטיקה או איזה שהוא מחקר בנוגע לאלה היוצאים מבתי הסוהר ?

- (3) מה הן הפעולות החרבותיות בבתי הסוהר ?

(4) האם יש טפול בעניני רת ? האם יש רב לבתי הסוהר ? מה הן פעולות השבת והחצים ?

(5) מדוע לא קובעים תשלום בעד העבודה, אפילו אם התשלום הוא קטן. אני קצת מסופק מבחינה חוקית בענין זה, אבל על-כל-פנים יש לתשלום ערך חינוכי רב, שהאדם עובד, והוא גם נהנה מכך.

(6) האם המחלקה שלכם מטפלת גם בעבריינים צעירים ?

(7) הייתי רוצה לדעת מדוע לא התחלתם בבנין בשעה שעומד לרשותכם תקציב של 100 אלף ל"י, וגם תקציב של 25 אלף ל"י שהובטחו ע"י היועץ המשפטי. ז.א. בטח"כ עומדים לרשותכם 125 אלף ל"י. אני יודע שאנשים מתחילים לבנות גם כשיש בידם החלק העשירי מהכסף ואם הדרוש.

ש. מרלין:

גם אני בקרתי בבתי הסוהר, והייתי רוצה לקבל עכשיו תשובה כנה - האם בבתי הסוהר מכים או לא? (אינני מתכוון למקרים בודדים).

(2) שמעתי כי ישנם מקרים של פרוטקציה בבתי הסוהר, במובן זה שמשחררים אסירים לפני הזמן ז.א. משחררים אותם זמן רב לפני שנקבע להם בפסק הדין משום שאנשים ידועים בעלי השפעה מתערבים לטובתם ומבקשים לשחררם. האם זה נכון ?

ש. פרלין:

(3) האם זה נכון ששולחים אסירים לשרדי הממשלה, בניח בקריה, כדי לנקות את המשרדים? (נהג סקסי אחד ספר לי שהוא נוסע פעם או פעמים בשבוע לתל-מונד ומביא באופן מיוחד אסירים ערביים לקריה. הם סנקים כמה שעות, ואחר-כך הוא מחזיר אותם לבית הסדר ובעד זה הוא מקבל כ-3-9 לירות).

י. ספיר:

(1) האם יש לכם סטטיסטיקה על עבירות, או קבוצות עבירות שבגללם נשפטו כל

500 האסירים האלה?

(2) אינני יודע אם הממשלה אחראית, או שמישהו אחר אחראי לכבילות שהיו בקשר למעצרים במלחמה נגד השוק השחור. השאלה היא: מה הביא את המשטרה לידי כך שדוקא במקרים כאלה היא נקטה בצורה זו של כבילות האנשים. האם היה חשש שהאנשים האלה יברחו? ההגיון מחייב אחרת.

י. בן-צבי:

(1) ראשית יש לי משאלה ליושב-ראש. הייתי רוצה ששוב יערך ביקור בבתי הסוהר, כי טוב מראה עינים מהלך נפש. אבל יחד עם זאת הייתי מבקש שיהיה סדור מיוחד לחברים הירושלמים, שגם הם יוכלו להשתתף בצורה בבקור.

(2) האם אפשר לדעת מהו הרכב האסירים

לפי ארצות מוצאם.

(3) מהו מספר השפוטים למאסר עולם.

(4) מה ביחס לשעורי ערב, ושעורים אלמנטריים. מה ביחס ללמוד השפה העברית. כיצד מתחבבים השעורים בהתאם לפרצות מוצאם של האסירים, כי ישנם אסירים שאין להם אפילו ידיעה אלמנטרית.

(5) בענין התקציב אני מבין שזוהי שאלה חשובה. לפי מה ששמעתי לא חסר התקציב שוטף, אלא חסרים הסכומים הדרושים לתקציב הבניין. ואנו צריכים לזכור שאנו יושבים בכנסת, ומוציאים בכל פעם חוקים חדשים וכל חוק חדש יש לו סנקציה, ופירוש סנקציה: גם מאסר. מכאן שעלינו לדעת מראש, או יותר נכון להניח מראש שמספר האסירים יגדל. יותר סכל חשוב הדבר לגבי "בדוני עולם" שעבורם יש לעשות סדורים מיוחדים. כל זה צריך להביא בחשבון וזהו התפקיד העיקרי של החברים - לדאוג לביצוע הבניין ע"י מתן הקצבה נוספת.

(6) הייתי רוצה לשאול באיזו מידה יביא רבוי האסירים להגדלת הפרסונל של שרות בתי הסוהר. בפגישתנו האחרונה עם שר המשטרה שמענו על הטענה במספר השוטרים הנמצאים בשירות בתי-הסוהר. הייתי גם רוצה לדעת באיזו מידה מקבלים כל השוטרים האלה הדרכה מיוחדת לשרות זה, כי המשטרה שלנו בבתי הסוהר לא היתה צריכה להיות וגם לא צריכה להיות דומה למשטרה בימי הטורקים או בימי המנדט

מכל האסור, גם אני בדעה שבקשר לתקציב לשם ביצוע הבניה, יש לראות את הענין הזה כפראיוריטי.

ד. הכהן:

(1) מהי ומי הם "המועצה המיעצת לבתי הסוהר", מי האינסטנציה שקבעה אותם?

(2) האם אפשר לדעת מהו אחוז האסירים היהודים לגבי האוכלוסיה היהודית לפני קום המדינה ואחריה, וכן אותו היחס לגבי האוכלוסיה הערבית.

(3) האם היהודים והערבים מעורבים יחד בבתי הסוהר?

(4) האם ישנה איזו שיטה שאם שלפיה אפשר להשאיר אסירים מסויימים בבית בתנאי שעליהם להתייב בכל יום במשטרה?

(5) דובר פה על תשלום לאסירים עבור עבודתם. האם אי-אפשר לחייב סוג מסויים או סוגים מסויימים של אסירים שישלמו בעד החזקתם בבית הסוהר?

(6) האם יש בעיה למצוא תעסוקה לאסירים?

ד. הכהן:

כוונתי היא: במה להעסיק אותם גם אם יהיה מקום. האם למשל חשבתם על אפשרות להעסיק את האסירים בעבודות של "פינישינג" של מוצרים שונים מבתי חרשת שונים. כלומר: שבתי החרשת ימסרו את העבודות הללו לאסירים בבתי הסוהר.

(7) האם חשבתם על ליכוד מקצוע לאסירים.

נמטר כאן שהאסירים יוצאים ברצון רב לעבוד בגן היק, אבל האם חשבתם להקנות להם מקצוע זה. ישנם אסירים רבים שאין להם מקצוע, ואולי היו בוזרים את עבודת גן הירק כמקצוע. כן אפשר לנצל שטח קטן למשתלה, ולהקנות מקצוע בשטח זה למספר אסירים.

(8) באיזו מידה הביקורים בבתי הסוהר

מצד קרובי האסירים נעשים באופן אנושי. האם יש אפשרות שאב יפגש עם בנו, או אשה עם בעלה שלא דרך הסורג ?

ג. ילין-סור:

בקרתי לפני כמה חדשים בבית הסוהר ביפו, ויש להודות, כי לעומת המצב בימי הסנדט יש הטבה ניכרת. הנקיון שופר, הקירות סויידו, ועוד. אבל בכל זאת אפשר לומר שהמצב הוא עלוב ביותר, ובעיקר עגום מאד המצב בבית הסוהר לנשים. יש שם שנים-שלשה חדרים קטנים שבהן האסירות שוכנות כל היום, אוכלות שם, ועושות כל צרכיהן. ואני סבור שאי-אפשר להסתפק רק בזאת שנושאים קנה על המצב, אלא צריך לעשות הכל כדי לשפרו. החצר לטיולים בשביל האסירות היא פחות מד' על ד', אולי 2 מטרים על 1 1/2 מטר. אני סבור שאת הדבר הזה צריך לשנות בהקדם האפשרי. ואני שואל האם שרות בתי הסוהר מטפל בזאת באופן נמרץ שבשטח זה יובאו תיקונים בהקדם האפשרי ?

(2) אני אינני יודע אם לפי חוקי הארץ יש

יסוד לדרון אנשים לעבודה כפיה, כי מה ששרות בתי הסוהר עושה עכשיו, זוהי בעצם עבודה כפיה, גם אם שרות בתי הסוהר מכריח אנשים לעבוד בשדה או בגן. את המצב הזה אפשר שא יהיה לשנות בקלות אם העבודה תהיה על בסיס של התנדבות ואם ישלמו לאסירים בעד עבודתם, ושכרם ישמרו להם בבית הסוהר לעת צאת האסיר מבית הסוהר. ידוע שכאשר כופים על האסיר לצאת לעבודה - מתקוממים האסירים למצב זה, ומצב זה לדעתי הוא בלתי מתאים. אני שואל את מר סלוטון באם נעשו הסדורים כדי להעמיד את העבודה בבתי הסוהר על בסיס של התנדבות, ועל בסיס של תשלום בעד העבודה ?

ב. שרי:

על הסדורים בבתי הסוהר אינני רוצה לשאול ולחנות דעה. אני יודע משהו על בתי הסוהר הקודמים ולא על בתי הסוהר שלנו. אולם אני רוצה לשאול, מדוע בסכום של 70% או 65% מהתקציב המלא הדרוש לביצוע בנין מתאים במלוא מובן המלה לבית סוהר - מדוע אין מתחילים בביצוע הדבר הזה, גם אם לא יבצעו את התכניות ב-100%. אני מתאר לי שלפי התכנית שלכם הנכם רוצים להקים בנין לפי כל הדרישות המודרניות ביותר, אבל באם אי-אפשר להשלים את כל הסדורים המודרניים ביותר שאם לפי התקציב של שנת התקציב הנוכחית, אפשר יהיה אולי להשלים את העבודות האלה בשנת התקציב הבאה ? - מדוע אם כן לא מתחילים בעבודה ?

(2) מדוע רמלה העיר, עם 1600 דונם אדמה מסביב

לבנין, נבחרה דוקא להקמת בית סוהר מרכזי ? כידוע יש לנו עוד בניני טיגארט במקומות מרוקחים יותר. יש למשל בנין טיגראט בעיראק-סואידן עם שטח נרחב מסביב. מדוע דוקא לבחור בשטח בקרבת עיר ההולכת ומתפתחת לשם הקמת בית הסוהר. עד כמה שידוע לי האזור הזה הולך ומתפתח ויזקמו שם מפעלי תעשייה רבים, ובעוד כמה שנים, יצא שהשטח הזה ימצא במרכז השטח העירוני של רמלה. מדוע איפא, בחרתם דוקא במקום זה ? האם אי-אפשר לשנות את ההחלטה ולהעביר את בית הסוהר המרכזי למקום יותר מתאים ?

א. כהן:

לפני זמן מה נתפרסם ענין "סרד" האסירים בתל-סונד. כן נמסר שמספר אסירים שנקראו למנהל בענין הסרד הזה, כאשר יצאו מחדרו עברו בתוך שתי שורות של "קוזאקים" עם מגלבים שהרביצו בהם. נדמה לי שקראתי על ועדת חקירה שהוקמה בזמנו. האם נתפרסמו תוצאות החקירה של הוועדה הזאת ?

א. כהן:

(2) מדוע יש צנזורה על מכתבים של אסירים למשפחותיהם, או שהמכתבים אינם מגיעים כלל. אני מבין שיכולים להיות מאתמלם שיקולים ביחס לקיום צנזורה על מכתבים, כדי שלא יהיה קשר ביחס לבריחות וכו'. אבל מצד שני באם אסיר רוצה להתלונן על היחס שאם בבית הסוהר, הרי הוא לא יוכל לעשות זאת כי מכתביו עוברים צנזורה של בית הסוהר. אולי רצוי שהצנזורה על מכתבים אלה תהיה מחוץ לבית הסוהר, כלומר: של אדם שאיננו בשרות בית הסוהר ?

הי"ר ב. סינצ:

בין עזורי השוק השחור מהו אחוז הנשים ?

מר סלומון:

אין בכלל נשים בין מאתמלם עזורי השוק השחור.

הי"ר ב. סינצ:

בענין המשאלה של מר בן-צבי ביחס לביקור בבתי הסוהר. אני רוצה לציין שהביקור שלנו לא נסתיים אז. אנו צריכים עוד לבקר ברמלה וכן בכמה בתי-כלא של המשטרה. אני תומך בהצעה שאנו נקיים ביקור שני בבתי הסוהר סיד לאחר החנוכה.

מר סלומון:

המנהל הכללי של משרד המשטרה.

ברצוני להשיב על השאלות שנשאלו כאן:

למר סינצ: היחס בין מספר האסירים למספר

האוכלוסיין בהשוואה לארצות אחרות, הרי אפשר לומר שהמצב שלנו הוא מאתמלם בינוני. לפי המסמך שקבלנו בענין זה מהאומות המאוחדות, אפשר לומר בנרוד שהמצב שלנו הוא בינוני. ישנן ארצות שמספר האסירים הוא הרבה יותר גדול ובאופן מיוחד בארצות ששם השכרות נפוצה. אצלנו אין דבר כזה. ישנן ארצות שיש להם פרובלימות משלהן אבל אם נשווה את ארצנו עם הארצות בהן קיים פיקוח כלכלי והן גם ארצות של מהגרים - הרי המצב אצלנו אינו שונה מאשר אצלן.

למר פראי: ביחס לאבריינים צעירים. שאלה

דומה שאל גם מר וורהפטיג באם אנו מטפלים בעבריינים הצעירים. בענין זה עלי למסור כי ענין הטפול בעבריינים הצעירים נמסר ע"י הממשלה למשרד הסעד. אין איש חולק על כך שהטפול בעבריינין המבוגר הוא שונה מאשר הטפול בעבריינין הצעיר, ומקומות ההחזקה של עבריינים אלה צריך להיות שונה. וכאן ברצוני להביע דעה פרטית שלי מתוך נסיוני בשטח זה. וזוהי גם דעת משרד המשטרה במידה שהתקיימו דיונים בשאלה זו. לועתי יש לאחד את הטפול בשני סוגי העבריינים האלה, מכיון שהמדינה אינה יכולה להרשות לעצמה את הלוקסוס הזה של כפילות, כי במידה שאנו צריכים לדאוג לעבריינין המבוגר אנו צריכים לדאוג גם לעבריינין הצעיר, כי בסופו של דבר עלול העבריינין הצעיר להיות מבוגר.

בהתאם לחוק העבריינים הצעירים צריכים להיות

סוחזקים במוסדות מיוחדים לעבריינים צעירים, ומחולקים לפי דרגות שונות: לפי הגיל וסוג הפשע. כן יש להפריד את העבריינים הצעירים שיצאו ממשפחות עברייניות (2) ילדים שנמצאו עם כחשודים כעבריינים צעירים; (3) ילדים שנשפטו לבתי ספר לעבריינים צעירים. כל המוסדות האלה נמצאים תחת רשות משרד הסעד. אולם לערנו הרב עלי להודות שמחזיקים גם מאתמלם עבריינים צעירים במקומות סאטר. והגיע המצב שבניגוד לחוק, מבין 500 האסירים הנמצאים בבתי הסוהר, ישנם כ-74 שהם למטה מגיל 18 וביניהם כמה אסירים למטה מגיל 14. הסבה היא כמובן בחוסר מקום סתאים לכל העבריינים הצעירים, ואין ברירה, למרות החוק, ולמרות פקודת השופטים-להעבירם לבתי סוהר.

וכאן אני בא לשאלתו של ד. הכהן בענין

קלסיפיקציה של האסירים: פשע וגיל. האפשרויות האלה הן סאטר סאטר סוגבלות אצלנו, ואנו ספרידים בעיקר בין גברים ונשים, יהודים וערבים. אבל אני סודיע לועדה, שהדבר הזה הוא בחלט לא נכון, ואין להושיב עבריינים צעירים בין עבריינים מבוגרים, אבל אין לנו ברירה מחוסר מקום.

אשר למספר האסירים והעצורים:

מר סלומון:

אסירים שפוטים :	- 178 יהודים
	- 191 מצוטטים
עצורים:	- 62 יהודים
	- 36 מצוטטים

בסה"כ יש בבתי הסוהר 249 יהודים, ו- 233 מצוטטים. (המספרים האלה הם לפי המצגה מ-24.11.1950)

מר פראי שאל על תקן בתי הסוהר, וברצוני להסביר, כי אנשי שרות בתי הסוהר מהווים חטיבה מיוחדת. אהלם בתור מעמד הם עומדים על אותו בסיס של אנשי המשטרה, כלומר: מבחינת המשכורת, הארגון הפנימי. אולם יחד עם זאת ישנם כמה שנויים. אנשי שרות בתי הסוהר מתחלקים ל-3 סוגים: א) אנשי המנהלה; ב) חבר אנשים מקצועיים; ג) אנשי משמר.

בסך-הכל אישרה לנו הכנסת תקן ציב ל-275 איש לשרות בתי הסוהר. אולם מכיון שבינתיים היתה העלאה על משכורות השוטרים וביניהם גם לאנשי בתי-הסוהר, הרי התקציב הזה מספיק לתקן של 230-240 איש. מהם 45 אנשי המנהלה. יתכן מאוד שמספר אנשי המשמר הוא גדול, אבל באם יהיו סדורים סדרניים, הרי באותו ציוד אפשר גם לשמור על 1000 אסירים. אולם משום שאנו משתמשים בבניינים כאלה, אין לנו ברירה אלא להחזיק מספר ניכר של שוטרים. ברור הדבר שאין זה חסכוני למדינה, כאשר הגשנו את תכנית בית הסוהר אצא אצא של דמלה, לשר האוצר, הסברנו שבמידה שבית-הסוהר יהיה גדול - התקן לא ישתנה בהרבה.

בין אנשי שרות בתי הסוהר, יש לנו גם אנשים מקצועיים - רופאים וכמה חובשים, רב, פאפאפא מסגיחים על הכשרות, גנן, מדריכים מקצועיים ללמוד מלאכה, שרברב, ועוד. בסה"כ כ-50 איש. היתר הם אנשי פלוגת המשמר. מהם שוטרים על בתי הסוהר, ומהם מהווים גם חוליות לוו של אסירים - בסה"כ בערך כ-180-200 איש.

ברצוני לומר כמה מלים ביחס לבתי-הכלא יותר נכון, חדר-הכלא במשטרה. בתי-הכלא האלה נמצאים בכל תחנות המשטרה המפוזרות על פני הארץ, יותר נכון: בכל מקום שיש יחידת משטרה ושיש מקום לבית-כלא על-מנת להחזיק בו אנשים לצורך חקירה לזמן קצר - 48 שעות או 7-15 יום, בהתאם לפקודת השופט. עכשיו מכניסים לחדרי כלא אלה בשני מקומות בלבד - בחיפה (בנין זה יחריב כי הוא אינו מתאים) ובירושלים בבנין מטה המשטרה. בדרך כלל משמשים בתי כלא אלה לאסירים הטובאים בבית הסוהר המרכזי ומחכים לפסק דינם, ולעתים המשפט נמשך זמן ממושך.

ואני מודה על שאלתו של מר פראי בענין זה. מתקבל על הדעת שבתי כלא קשורים קשר אמיץ עם בית הסוהר, ובעיקר כאשר לבתי הכלא האלה נשלחים אנשים ממקומות מרוחקים יותר ואשר פסק דינם צריך להחרף בבית משפט מחוזי. מכאן אני גם רוצה להשיב על השאלה משום מה נבחרה דמלה כמקום לבית סוהר מרכזי. אמנם נכון שיש בנייני טיגראט במקומות מרוחקים יותר - צפונה בחיפה, או דרומה מרחובות. אבל דמלה נבחרה משום שזהו מקום מרכזי, ומשם אפשר להעביר אסירים לבית הדין המחוזי בירושלים או בתל-אביב יותר בקלות מאשר ממקום מרוחק. ומכיון שדמלה נמצאת במרכז הארץ נבחר המקום הזה, גם כשהוא מתאים מאד לדרישותינו. אנו מתכוונים לקיים במדינת ישראל רק בית סוהר אחד, גם מספר האוכלוסין והשטח מצדיק זאת.

רק לפני כמה דקות נשאלתי מדוע יש לנו 2 שוטרים על אסיר אחד. רק אם יהיה בית סוהר אחד אנו נוכל להפעיל שם שיטה יעילה יותר ומתקבל על הדעת יותר, מבלי להעמיס על אוצר המדינה העמסת יותר.

בעצם בחרנו בדמלה משני טעמים: א) כמקום מרכזי שאפשר להגיע ממנו בקלות לירושלים, לחיפה, או לבאר-שבע, ו-ב) אפאף אצא וכאן אני רוצה להשיב גם למר שרי וגם לד. הכהן: קרוב לשטח הזה יתפתח אזור תעשייה, ואנו רוצים לנצל את העובדה הזאת לטובת האסירים מבחינת התעסוקה. באנו בדברים בענין זה גם עם חברת "אורט" שרצתה להקים בדמלה בית מלאכה, אפאף ורצינו להעסיק שם גם אסירים. היו לנו גם כמה הצעות בענין הקמת בית-חרשת לנעלים, ועוד הצעות דומות. וכל זה קודם משום שבאזור ההוא הולך ומוקם שטח תעשייתי.

מר סלומון: אשר למספר העולים החדשים בין האסירים: סיד לאחר החנינה הרי סחצית מבין האסירים היו עולים חדשים, אולם בהמשך הזמן, כאשר מספר האסירים עלה הגענו למספר שמספר העולים החדשים בהחלט לא גדול. אם נביא בחשבון שמחצית מספר האסירים הוא מבין המיעוטים, ונשאל את החישוב של היחס בין העולים החדשים והותיקים רק מבין היהודים, הרי נגיע למספר של 23% עולים חדשים מבין האסירים היהודים. אינני יודע פרטים מדויקים בענין זה, ואני מוטר לכם זאת בהסתייגות. בישיבה הבאה אספור לכם יותר פרטים.

א. שפטל:
האם אתם מקבלים ידיעות על פושעים טועדים הבאים ארצה, מאת המשטרות בחו"ל. האם יש לכם קשר אתם בענין זה? האם יש לכם כרטיסיה?

מר סלומון:
המשטרה שלנו נמצאת בקשר עם המשטרה הבין-לאומית, ויש לנו ידיעות על אנשים אלה. אבל במידה שאנשים כאלה רוצים לעלות לארץ הם מזייפים תעודות ומסמכים על-מנת לעזוב את ארץ מוצאם. איננו יכולים לקחת מביעת-אצבעות מכל העולים החדשים, כי יש התנגדות חזקה לכך. אולם בידי המשטרה נמצא ארכיון של טבעות-אצבעות, והמחלקה שלנו בענין זה עומדת על הגובה.

מר וורהפטיג שאל ביחס לדאגה לאפסחאם
מאצאן מפתח את האפסחאם. האפסחאם מאמא מפתחא מאצא מפתחא לאסירים היוצאים את בתי הסוהר. הענין הזה נמצא בידי משרד הסעד, אנו בקשרנו ממשרד הסעד שתי עובדות סוציאליות שתטפלנה אך ורק בעניני בית הסוהר. הן גם דואגות למשפחות האסירים. אמנם האפשרויות שלנו בשטח זה אינם ב-100%. העובדות הסוציאליות דואגות גם לאסירים בשבועות הראשונים לאחר צאתם מבית הסוהר. פרטים מלאים על האסירים שיצאו מבתי הסוהר אינני יכול למסור. כידי שלטונות בתי הסוהר נמצא חומר בענין האסירים היוצאים והנכנסים שוב.

אשר לפעולות תרבותיות וספוק צרכי דת: ישנה התקדמות רבה בשטח זה. קודם כל בענין לסוד השפה העברית גם לעולים החדשים, וגם לותיקים שאינם שולטים בשפה. מבין המיעוטים ישנם הרבה הלומדים את השפה העברית. מדי יום ביומו, כמד-כן ישנן הרצאות הניתנות בשיתוף פעולה עם גורמים שונים שהביעו רצון לעזור לנו: מחלקת התרבות של ההסתדרות, מחלקת התרבות של משרד החינוך והתרבות. כן רכשנו ספריה עבור בית הסוהר בתל-מונד, שנתקבלה בהתלהבות על-ידי המסירים.

מה שנוגע לספוק צרכי דת: ישנו רב סיוחד לבתי הסוהר. הרב אבי-צדק דואג לא רק לאסירים היהודים אלא גם לאסירים מבני המיעוטים. באים גם אנשי כהונה מדתות אחרות בכל מועד וחג שלהם. בסובן זה לא חסר בבית הסוהר דבר. יש גם בתי כנסת בשני בתי-סוהר. ספוק צרכי דת נעשה לשביעת רצונם של משרד הדתות והרבנות-הראשית.

נגעו כאן בשאלה אחת, שהיא קצת שאלה עדינה: ענין התשלום עבור עבודת האסירים. הייתי מעדיף להשיב על השאלה של מר ד. הכהן - לא רק ענין תשלום עבור עבודה, אלא גם תשלום מצד אסירים עבור החזקתם בבית הסוהר. בענין זה אני רוצה לומר לכם: הכלל הוא שבענין תעמוקה לאסירים אסור, שהמדינה תוציא כסף להחזקת האסירים, אלא מה? - ניתנת לאסיר האפשרות להרוויח יותר ממה שהוא צריך לשלם בעד החזקתו במאסר. באמריקה נהוג שהתשלום לאסיר מוחזק בבית הסוהר. חלק מזה הולך לקופת המדינה, וחלק ניתן אחר-כך לאסיר בצאתו מבית הסוהר. ניתן לו אמנם גם קצת כסף במקום על-מנת שתהיה לו אפשרות לקנות בקנטינה סיוחדת יותר ממתקים, או ספרים, או אפילו אם הוא רוצה אפסחא לרכוש לעצמו רדיו. הסדר זה קיים באמריקה וגם בארצות הסקנדינביות. גם אצלנו התעוררה הבעיה הזאת. ואני רוצה לומר למר ילין-מור, שאנו פועלים בהחלט לפי החוק. החוק אומר "מאסר", פירושו - מאסר עם עבודה. ועבודה - זוהי עבודה שתקבע על-ידי מנהל בית הסוהר. אשר לענין הנקיון, הרי ברור שבענין נקיון אין לנו ברירה, ואנו מוכרחים להעסיק בנקיון את כל האסירים. אשר לעבודות חקלאות, עלי לציין שאנו רוצים להנהיג את עבודת החקלאות לפי התנגדות, אולם מספר המתנדבים היה גדול ממה שיכלנו להעסיק, ומשום כך קבע מנהל בית הסוהר את עבודת החקלאות כפרט בעד התנהגות טובה.

טר סלומון: אשר לתשלום בעד העבודה, הרי עד עכשיו תשלום לא נהוג. התוצרת החקלאית מוכנת אפס למטבח האסירים והתזונה השתפרה במידה שיכלנו לשפר. בסירה שנפעיל כרמלה תעסוקה לאסירים - ננהיג גם תשלומים עבור העבודה, כי ענין התשלום עבור ההחזקה בבית הסוהר - זהו ענין בריא מאד.

היו"ר ב. סינז: אני מציע להפסיק את הדיונים לשיבה הבאה. גם יתר התשובות תסרנה בישיבה הבאה.

בישיבה הבאה נדון גם בשאלת העברת חלק הפקוח למשרד המשפחה המסורה, במדה שיוחלט על כך.

י. גורי: לסדר: אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שעלינו עוד לדון על הענינים המוניציפאליים לאחר ששמענו סקירה משר הפנים, ועדיין לא קיימנו דיון בכל הענינים.

כמו כן אני מציע ששר הפנים יביא לפני הועדה את הצעת החוק בענין החוקה המוניציפאלית, על סנת שהדיון הראשון בענין זה יהיה בוועדת הפנים. אני מניח שיהיה צורך לבחור בוועדת משנה כדי להתקדם קצת בשטח זה. אני רוצה להזכיר שבשטח החוקה המוניציפאלית אנו חיים עוד לפי חוקי ממשלת המנדט, מלבד חוק העיריות שקבלנו בכנסת. אנו נכנסים כבר לשנה השלישית לקיום המדינה, ואין להמשיך לאורך ימים במצב זה. שר הפנים יכול להביא את הצעת החוק הזו ישר למסלה על סנת שהמסלה תדון בענין זה, ותניא את הצעת החוק הכנסת לקריאה ראשונה. אבל נראה לי שיותר הגיוני אם ועדת הפנים תקים ועדת משנה שתדון תחילה בחוק זה.

י. ספיר: לסדר: בענין בתי הסהר וכענין המסך הדיון שיבוא יש לי הצעה: אנו מדברים כל הזמן על שפורים, ולפי מה ששמענו אין שום תכלית להציע אותם. אני חושב שאין טעם להתוכח סתם על ענין זה. אני חושב שיש לברר קודם מהי האפשרות לגשת סיד לבצוע הבנין, כי כפי ששמענו כל השפורים תלויים בבצוע הבנין. לאחר שנשמע שאמנם משרד המשטרה נגש לבצוע הבנין נוכל לדון על השפורים.

ועוד הצעה: בימי מסלת המנדט היתה קיימת אגודת "לאסירינו". האם משרד המשטרה איננו מעונין להקים מחדש דבר כזה?

בהמשך לדברי סר גורי ברצוני לציין שקיימת עכשיו בעיה אקטואלית בענין ההנהלות של הרשויות המקומיות. בעיה יש שנוי פציני מאוד וחשוב דוקא בשעה זו. הייתי מבקש שלענין זה נקדיש שיחה בוועדה ובהקדם האפשרי.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00
=====